

STAREA ECONOMIEI JUDETULUI BISTRITA NASAUD

Unul dintre obiectivele importante ale Camerei de Comerț și Industrie a județului Bistrița Năsăud pentru anul 2009 a fost elaborarea unui studiu anual privind starea economiei județului.

În baza informațiilor din situațiile financiare ale societăților comerciale, conforme cu Directivele Europene, a datelor statistice și a informațiilor obținute în urma acțiunilor organizate de Camera de Comerț și Industrie a județului Bistrița Năsăud am intenționat să elaborăm o analiză a situației economiei în 2008 în județul Bistrița Năsăud.

Având însă în vedere criza economică apărută începând cu trimestrul IV 2008, pentru a nu denatura concluziile asupra stării actuale a economiei județului, am extins analiza la nivelul finalului semestrului I 2009 respectiv până la 30 iunie 2009, data la care detinem informații concrete.

Începem prin a defini din acest punct de vedere anul 2008, urmând să comparăm această perioadă cu realizările semestrului I 2009 astfel încât să putem trage concluziile și să facem propuneri corespunzătoare pentru atenuarea și depășirea efectelor crizei.

În această analiză au intrat numai firmele care au depus situațiile financiare.

În anul 2008, la 31 decembrie au existat înregistrate la Oficiul Registrului Comerțului din județul Bistrița Năsăud un număr de 10.876 societăți comerciale. Din aceste societăți care aveau obligația să depună bilanț contabil la Direcția Generală a Finanțelor Publice, au depus situațiile financiare numai 8.253 firme (adică 76 %) din firmele înregistrate la Oficiul Registrului Comerțului Bistrița Năsăud. Din cele 8.253, numai 6.416 societăți comerciale au înregistrat cifră de afaceri mai mare ca zero, realizând la nivelul județului o cifră de afaceri de 7.261.118 mii lei, mai mare cu 17 % fata de anul 2007.

De subliniat este faptul că un număr de 1.837 societăți comerciale nu au înregistrat cifră de afaceri în anul 2008 (din care 839 societăți au înregistrat pierderi financiare), deci nu au avut activitate.

Din totalul societăților comerciale care au depus bilanț, doar un număr de 4.014 au realizat profit, 3.241 firme înregistrând pierderi iar 998 firme nu au realizat nici profit și nici pierderi.

Profitul total la nivelul județului a fost de 348.876 mii lei, reprezentând 87% față de anul 2007.

Dacă în anul 2007 pierderile înregistrate au fost de 69.608 mii lei, în 2008 acestea au fost de 126.153 mii lei reprezentând o creștere cu aproape 83%.

Numărul de salariați din societățile comerciale care au realizat cifră de afaceri a fost de 45.847 persoane, față de anul 2007 când numărul salariaților a fost de 43.773 persoane înregistrându-se o creștere în 2008 comparativ cu 2007 de 2074 persoane. (vezi anexa 1)

Realizarile firmelor pe clase de mărime (microîntreprinderi, întreprinderi mici, întreprinderi mijlocii, întreprinderi mari și întreprinderi foarte mari) la nivelul județului Bistrița Năsăud a fost după cum rezultă din anexa 2.

Microîntreprinderile în număr de 7.528 reprezintă 91 % din numărul de firme înregistrate.

Acestea au realizat 1.570.281 mii lei, reprezentând 22 % din volumul total al cifrei de afaceri înregistrate pe județ.

Profitul total realizat de microîntreprinderile din județul Bistrița Năsăud este de 121.283 mii lei, ceea ce reprezintă 35 % din valoarea profitului total înregistrat.

Pierderile înregistrate de microîntreprinderi au fost de 71.991 mii lei, adică 57 % din totalul pierderilor înregistrate.

Numărul de salariați înregistrați în acest sector a fost de 12.792 persoane, reprezentând 28 % din totalul salariaților raportați în bilanțurile din județul Bistrița Năsăud.

Întreprinderile mici au fost în număr de 608 (7 % din total firme înregistrate cu bilanț).

Întreprinderile mici și-au adus un aport important în cifra de afaceri a județului, realizând 1.995.585 mii lei, respectiv 27% din totalul cifrei de afaceri, profitul realizat fiind de 82.149 mii lei reprezentand 24 % din total profit, pierderile înregistrate de acest sector fiind de 19.181 mii lei reprezentând 15% din total pierderi pe județ, iar numărul de salariați a fost de 11.521 persoane, respectiv 25% din angajații județului.

Întreprinderile mijlocii sunt în număr de 101 și reprezintă 1% din totalul de societăți comerciale. Ele au adus un aport de 1.701.523 mii lei (23%) la cifra de afaceri, 62.356 mii lei (18 %) la profitul brut, 20.091 mii lei (16 %) la pierderi și au avut înregistrați 9.652 angajați (21%).

Întreprinderile mari în număr de 8 au un aport de 586.786 mii lei (8 %) la cifra de afaceri a județului, contribuția la profitul brut al județului a fost de 15.461 mii lei (4 %). În această categorie de societăți comerciale lucrează 3.030 salariați (7 % din salariații înregistrați conform bilanțurilor depuse).

Întreprinderile foarte mari, în număr de 8, au avut o contribuție la cifra de afaceri totală a județului, de 1.406.943 mii lei (19 %) și un profit total de 67.626 mii lei (19 %), fără pierderi raportate și cu un număr de 8.852 de salariați (19 %) din total județ.

Din informațiile prezentate rezultă că IMM - urile în care includem și microîntreprinderile au avut un aport deosebit la realizările economiei județului. Astfel, ele au realizat 73 % din volumul total al cifrei de afaceri a județului nostru, 76 % din totalul profiturilor brute, 91 % din pierderile județului și 74% din numărul de angajați.

Prezentăm în continuare cum au fost realizați indicatorii economici în firmele grupate după domeniile mari de activitate (anexa 3).

Sectorul „Cercetare, dezvoltare și high-tech” cuprinde 140 de societăți comerciale.

În această grupă sunt incluse firmele care au ca obiect de activitate: Cercetarea dezvoltarea; Tehnologia Informației; Industria de echipamente electrice și optice; Telecomunicații; Industria de echipamente speciale, inclusiv în domeniul securității și apărării.

Aceste firme au realizat 75.514 mii lei cifra de afaceri (3 % din totalul la nivelul județului), 4.933 mii lei profit brut (3%) și 501 mii lei pierderi (2%). Toate nivelurile indicatorilor din 2008 la acest sector înregistrează creșteri modeste față de 2007, și a contribuit nesemnificativ la rezultatele economice ale județului. În acest domeniu, sunt înregistrați 569 salariați (2%).

În sectorul Industrie care cuprinde 1.384 societăți comerciale (17 % din total) sunt incluse 12 grupe de activitate: Industria extractivă; Industria produselor primare; Producerea, transportul și distribuția energiei electrice, termice, gazelor naturale, apei; Industria metalurgică, a construcțiilor metalice și a produselor din metal; Industria de mașini și echipamente; Industria mijloacelor de transport; Industria lemnului și a produselor din lemn; Industria mobilei; Industria produselor textile și de tricotaje, confecțiilor de îmbrăcăminte și blănurilor; Industria pielăriei, încălțăminte, articolelor de voiaj și marochinărie; Fabricarea articolelor de sport, jocurilor, jucăriilor; Industria alimentară, a băuturilor și tutunului; Edituri; Tipărirea, reproducerea înregistrărilor.

Acest domeniu a contribuit la realizările județului cu:2.901.334 mii lei cifră de afaceri (respectiv 40 %), cu 129.878 mii profit brut (respectiv 37%), 54.440 mii pierderi brute (respectiv 43%) și 21.971 angajați inregistrați în bilanțuri, reprezentând 48 % din salariații din județul Bistrița Năsăud.

Acest sector ocupă locul I în ceea ce privește cifra de afaceri, profitul brut, pierderi și numărul de salariați.

Sectorul Agricultură, pescuit, piscicultură cuprinde 180 firme, care și-au adus un aport de 88.640 mii lei (1 %) la volumul total al cifrei de afaceri, 4.276 mii lei (1 %) la profitul brut, 1,524 mii lei (1%) la pierderi, având inregistrați un număr de 485 salariați (1%).

În acest sector sunt cuprinse următoarele domenii de activitate: Cultura plantelor; Creșterea animalelor; Fabricarea produselor pentru hrana animalelor și servicii conexe; Pescuit, piscicultură, vânătoare și servicii anexe.

Analizând rezultatele obținute în aceste domenii putem aprecia că acestea sunt ne semnificative în economia județului.

Este sectorul în care e nevoie de politici de dezvoltare la nivel național, județean și local și în care există potențial insuficient valorificat.

Firmele din acest sector s-ar putea dezvolta având în vedere condițiile naturale pe care le oferă județul în zona montană, de câmpie și pe văile râurilor, însă pentru aceasta este necesară elaborarea de programe prioritare de dezvoltare, care să permită atragerea de finanțări (europene, naționale și locale).

Construcții – este sectorul care cuprinde grupele de activități: Lucrări de construcții și lucrări de instalații și este reprezentat de un număr de 1117 firme (14% din total societati comerciale inregistrate).

Aceste firme au adus un aport de 724.016 mii lei la cifra de afaceri realizată în județ (respectiv 10%), contribuția la profitul brut este de 51.434 mii lei (reprezentand 15% din total). Pierderea inregistrata este de 11.157 mii lei (9%), numărul de salariați din acest sector este conform bilanțurilor la 31.12.2008 de 5.792 persoane.

Contribuția acestui sector este sub posibilitățile și cerințele județului.

Numai o parte mică din investiții se realizează cu firme din județ, lucrarile mari de investiții sunt câștigate prin licitații de firme străine sau din alte zone ale tarii și realizate cu angajări de personal din forta de munca disponibila locala. Raportările rezultatelor și contribuțiilor la bugetele locale pleacă în alte țări sau alte județe. O altă “contribuție” la rezultatele slabe ale sectorului se datorează prezenței economiei subterane și muncii la negru, mai ales în microîntreprinderi. Există rezerve serioase neutilizate sau neraportate la buget care trebuie să fie aduse la “suprafață” și care să contribuie la dezvoltarea județului. În acest sector, ca și în alte domenii de activitate, se simte o mare lipsă de forță de muncă calificată care a plecat la muncă în strainatate.

Domeniul serviciilor cuprinde activitățile: Transporturi și activități anexe transporturilor; Servicii profesionale; Activități cinematografice, de radio, televiziune și ale agențiilor de presă, alte activități de spectacole; Servicii de consultanta; Servicii de publicitate; Servicii generale; Activități culturale, sportive și recreative; Poșta, curierat; Servicii de colectat și

reciclat deșeuri, salubritate; Învățământ; Sănătate; Servicii imobiliare; Jocuri de noroc și pariuri.

În acest sector și-au desfășurat activitatea un număr de 1977 societăți comerciale (reprezentând 24% din total) care au realizat o cifră de afaceri de 693.246 mii lei (respectiv 10 % din total), cu un profit brut de 47330 mii lei (respectiv 14% din total), o pierdere de 29950 mii lei (respectiv 24% din total) având 5.741 angajați (respectiv 13 % din total). Acest sector este slab dezvoltat atât la nivel național, cât și la nivelul județului Bistrița Năsăud.

Considerăm că în domeniul serviciilor raportările nu cuprind toate realizările efective. Este sectorul în care evaziunea fiscală și munca „la negru” este o practică, astfel că nici pierderile înregistrate nu se justifică.

Sectorul Comerț, cuprinde cel mai mare număr de societăți comerciale din județ respectiv 2.925 firme (35% din total), cu o contribuție importantă la toți indicatorii realizând o cifră de afaceri de 2.044.276 mii lei (28% din total), profit brut în sumă de 67.648 mii lei (respectiv 19% din total), pierdere de 22.590 mii lei (18% din total) numărul de salariați înregistrat fiind de 8.020 persoane (17% din total).

Acest sector cuprinde firme care au ca principal obiect de activitate: Activități de intermediere în comerțul cu ridicata; Comerț cu ridicata al produselor agricole brute, animalelor vii, produselor alimentare băuturilor, tutunului; Comerț cu ridicata al produselor altele decât cele nealimentare; Comerț cu autovehicule, piese și accesorii auto, carburanți pentru autovehicule; Comerț cu amănuntul în magazine specializate, nespecializate precum și neefectuat prin magazine.

Această grupă, deține locul II la cifra de afaceri , profit brut și număr de angajați și locul III la pierderile realizate.

Sectorul Turism

Realizările în domeniul turismului reflectă o realitate cunoscută, respectiv faptul că această activitate este foarte slab reprezentată în economia județului.

În acest domeniu activează un număr de 455 societăți comerciale care și -au adus un aport nesemnificativ în economia județului realizând o cifră de afaceri de 178.073 mii lei (respectiv 2%) un profit de 5.212 mii lei (respectiv 1%), o pierdere de 4205 mii lei (respectiv 3% din total) Numarul salariaților înregistrați în sector a fost de 1.682 persoane (4% din total).

Considerăm că odată cu dezvoltarea și modernizarea infrastructurii județului și a zonelor învecinate, turismul va deveni una din cele mai importante oportunități de afaceri din Bistrița Năsăud.

Ne bazăm această afirmație pe existența în județ a numeroaselor puncte de atracție turistică (rezervații naturale, monumente ale naturii, stațiuni turistice, stațiuni balneoclimaterice etc.), zone de un remarcabil pitoresc, în care se pot dezvolta turismul montan și se pot amenaja locații pentru practicarea sporturilor de iarnă, zone precum Pasul Tihuța, Colibița, Rodna, Parcul Natural Munții Rodnei, Parcul Național al Munților Călimani, Parcul Dendrologic Arcalia, peșterile Tăușoare-Zalin și Valea Cobășelului.

De asemenea zone cu un un climat adecvat și cu un potențial mare de dezvoltare a turismului sunt: Sângeorz Băi, Valea Blaznei, Valea Vinului, Fiad, Cormaia.

Trebuie să precizăm că turismul montan poate fi combinat cu cel cultural prin includerea în circuitele turistice a multitudinii de obiceiuri și evenimente culturale care au loc în viața județului, cu agroturismul și turismul rural, cu turismul balnear și nu în ultimul rând turismul de afaceri.

Vom analiza în continuare și vom face câteva aprecieri și constatări pe marginea grupării firmelor, după mărime, referindu-ne la doi indicatori principali: rata profitului și productivitatea muncii, pentru a stabili un top al firmelor din acest punct de vedere.

Indicatorul rata profitului (profit/cifra de afaceri) pe 2008:

- la microîntreprinderi este de 7,72 %;
- la întreprinderi mici este de 4,12 %;
- la întreprinderi mijlocii este de 3,66 %.
- întreprinderi mari este de 2,63 %;
- întreprinderi foarte mari este de 4,81%.

Rezultă că microîntreprinderile din județul Bistrița Năsăud, în 2008, au avut cea mai bună profitabilitate. Cea mai mică rată au avut-o întreprinderile mari.

Și în anul 2007, microîntreprinderile aveau cea mai mare rată a profitului, iar cele mari cea mai mică. Are o explicație această așezare a ratei profitului. Microîntreprinderile au cheltuielile indirecte cele mai mici. Cheltuielile cu personalul indirect este mic și tinde către zero.

Ele nu au o suprastructură de personal stufoasă ca și celelalte tipuri de firme, mai ales cele mari și foarte mari. Stocurile de materii prime și materiale sunt mici sau inexistente, iar stocurile de produse finite / servicii sunt mici deoarece ele nu se produc pe stoc, ci strict la comandă, cu livrare directă și la termen.

Indicatorul productivitatea muncii calculat ca raport între cifra de afaceri și numărul de salariați prezintă următoarea situație:

- microîntreprinderi 122.755 lei / salariat;
- întreprinderi mici 173.213 lei / salariat;
- întreprinderile mijlocii 176.287 lei / salariat;
- întreprinderile mari 193.659 lei / salariat;
- întreprinderile foarte mari 158.941 lei / salariat.

In acest caz cea mai mare productivitate se realizează la întreprinderile mari, care au procese tehnologice și tehnică avansată.

O altă explicație este dată de faptul că produsul finit al firmelor mari are, de regulă, o valoare adăugată mult mai mare decât la celelalte tipuri de întreprinderi. Valoarea cea mai mică a indicatorului, în acest caz, se realizează la întreprinderile foarte mari care provin în mare parte din privatizarea fostelor firme de stat.

De menționat că în cazul întreprinderilor mici și mijlocii din domeniul serviciilor, comerțului, construcției și instalații unde prețurile produselor se stabilesc ad-hoc, la înțelegere, nefiind prețuri de catalog sau prețuri impuse de piață, cererea este mare și oferta este mică, ceea ce

conduce la prețuri ale produsului / serviciului mai mari. Valoarea adăugată este mai mare decât la produsele obținute de firmele mijlocii și mari .

Analiza in profil teritorial a economiei județului Bistrița Năsăud

Județul Bistrița Năsăud are ca structuri administrativ teritoriale, un municipiu: Bistrița, 3 orașe: Beclean, Năsăud și Sângeorz Băi și 53 de comune iar prin „Strategia de dezvoltare durabilă pe termen scurt (2003 – 2004) și pe termen mediu (2004-2010” a fost împărțit in 5 zone de dezvoltare cu suprafețe comparabile.

Populația județului la data de 1 ianuarie 2008 se află localizată în profil teritorial astfel:

- populație urbană 38,9% din care în Bistrița 28,6% iar diferența în cele 3 orașe;
- populația rurală reprezintă 61,1%;

Numărul firmelor care au depus bilanțul contabil au fost localizate în profil teritorial (anexele 4 si 5) în orașele Bistrița, Beclean, Năsăud și Sângeorz Băi și pe cele 5 zone de dezvoltare a județului (conform Strategiei de dezvoltare). Repartiția acestora este redată în continuare:

- în municipiul Bistrița există 59,7% din totalul firmelor din județ, în orașul Beclean 4,4%, în Năsăud 4,6%, în Sângeorz Băi 2,9% iar în mediul rural 28,4%. De remarcat că din totalul de societăți comerciale (atât microîntreprinderi, întreprinderi mici, mijlocii, mari și foarte mari) ponderea o dețin cele înregistrate în mediul urban (din care 59,7% în Bistrița), iar restul în mediul rural.

Analizând situația pe cele două medii: urban și rural, indicatorii economico financiari se prezintă astfel:

- **cifra de afaceri** realizată în mediul urban reprezintă 83,5%, din care în Bistrița 70,6%, diferența de 16,5% în mediul rural;
- **profitul brut** realizat în mediul urban este de 83,2%, din care în Bistrița 71,2% , iar în mediul rural 28,8%.
- **pierderea brută** se localizează de asemenea ca pondere în mediul urban respectiv 75%, din care în Bistrița 60,4% iar 25 % în mediul rural.

Aceste rezultate pozitive sau negative au fost realizate cu un număr de 45.847 salariați repartizați în teritoriu astfel: 81% în mediul urban și 19% în mediul rural.

Din datele prezentate mai sus constatăm o concentrare a societăților comerciale în municipiul Bistrița, orașele Beclean, Năsăud, Sângeorz Băi, atât ca număr de societăți cât și ca indicatori economici (cifra de afaceri, profit, pierdere și număr de salariați).

În ceea ce privește activitatea economică **pe zone de dezvoltare (anexa 7)** avem următoarea situație:

Zona I (anexa 8) din care fac parte orașul Bistrița și 12 comune (Monor, Sieuț, Sieu, Cetate, Mărișel, Budacu de Jos, Sieu Măgheruș, Livezile, Josenii Bârgăului, Prundu Bârgăului, Bistrița Bârgăului, Tiha Bârgăului) a avut cea mai mare contribuție la economia județului. În aceasta zonă sunt înregistrate un număr de 5650 firme, adică 68,5% din total.

Acestea au realizat în anul 2008, 78% din cifra de afaceri, 78,6% din profitul brut, 68% din pierderi și au 75% din salariații înregistrați.

Cum s-a prezentat și în capitolele de mai sus, ponderea în economia zonei I o deține orașul Bistrița.

Realizările din mediul rural al acestei zone se datorează în primul rând unei infrastructuri mai bune decât în celelalte zone cât și unei preocupări a autorităților pentru crearea de condiții pentru dezvoltarea afacerilor și atragerii de investitori.

Zona II (anexa 9) din care fac parte orașul Năsăud și 11 comune (Dumitra, Nimigea, Rebrișoara, Rebra, Parva, Feldru, Salva, Zagra, Coșbuc, Telciu, Romuli) are o contribuție redusă în economia județului deși cel puțin orașul Năsăud are o tradiție industrială în special în prelucrarea maselor plastice și în industria textilă.

Astfel în această zonă sunt înregistrate un număr de 853 societăți comerciale adică 10,3% din totalul pe județ. Acestea au realizat 6,3% din cifra de afaceri, 7,2 % din profitul brut, 8,8% din pierderi și au 7,6% din salariați (față de total județ).

Deși în orașul Năsăud au fost atrase investiții în preluarea fostelor întreprinderi de stat (Somplast, Textila) dar și investitori străini în industria electronică și electrotehnică, contribuția orașului este încă modestă, cauzele fiind în principal lipsa acută de forță de muncă specializată dar și infrastructura necorespunzătoare.

Zona III (anexa 10) compusă din orașul Beclean și 15 comune (Chiochiș, Matei, Nușeni, Sieu Odorhei, Sintereag, Braniștea, Petru Rareș, Ciceu Mihăiești, Ciceu Giurgești, Negrilești,

Uriu, Chiuza, Căianu Mic, Spermezeu, Târlișua) are de asemenea o contribuție modestă la realizările județului, 83% din realizările economice ale acestei zone fiind localizate în orașul Beclean.

În zona III sunt înregistrate 782 societăți comerciale, adică 9,5% din firmele înregistrate în județ. Acestea au realizat 8,8% din cifra de afaceri a județului, 7,7% din profitul brut, 15,2% din pierderi și au înregistrați 7,5% din salariați la nivel de județ.

O slabă dezvoltare are și în această zonă mediul rural, neputând remarca decât într-o mică măsură comuna Petru Rareș.

Zona IV (anexa 11) care cuprinde orașul Sângeorz Băi și 9 comune (Ilva Mică, Leșu, Măgura Ilvei, Poiana Ilvei, Ilva Mare, Lunca Ilvei, Maieru, Rodna, Sanț) este cu mult sub nivelul potențialului economic de care dispune. Ne referim aici în primul rând la resursele naturale existente, (izvoarele de ape minerale cu potențial terapeutic, care valorificate pot determina dezvoltarea turismului balnear), zonele pitorești Rodna cu Parcul Național Munții Rodnei, Valea Vinului, Valea Blaznei ș.a. atractive pentru dezvoltarea turismului montan, rural și agroturismului.

În aceasta zonă sunt înregistrate 716 societăți comerciale, respectiv 8,7% din numărul societăților din județ. Acestea au contribuit cu 5,7% la cifra de afaceri, 5,6 % la profit, 6,2% la pierderi și au înregistrat 8,7% din salariații județului.

Nu în ultimul rând trebuie să amintim că fiind o zonă montană împădurită, oferă o mare resursă de lemn pentru prelucrare superioară în produse industriale și pentru construcții dar și o mare

diversitate de fructe de pădure, plante medicinale și vânat, care sunt deosebit de căutate pe plan extern și a căror punere în valoare ar contribui la dezvoltarea economică a zonei.

Punerea în valoare a potențialului economic din această zonă depinde în primul rând de punerea la punct a infrastructurii.

Deși cu o contribuție modestă la realizările județului, în cadrul zonei putem menționa din punct de vedere al activității economice orașul Sângeorz Băi și comuna Maieru.

Zona V (anexa 12) are cele mai puține societăți comerciale, indicatorii economico-financiarți fiind ne semnificativi. Ea este formată din comunele Urmeniș, Milaș, Teaca, Galații Bistriței, Silivașu de Câmpie, Miceștii de Câmpie, Sinmihaiu de Câmpie, Budești, Lechința.

În această zonă sunt înregistrate un număr de 252 societăți comerciale ceea ce reprezintă 3,1 % din numărul total de firme din județ. Contribuția acestora a fost de 1,2% la cifra de afaceri, 0,8% la profitul brut, 1,8% la pierderi și 1,4% la numărul de salariați.

Condițiile naturale sunt propice pentru activități de pomicultură și viticultură precum și pentru dezvoltarea unor exploatații agricole.

Oportunitatea în această zonă constă în crearea unor exploatații agricole de dimensiuni mari prin atragerea de investiții în activități de producere și valorificare a produselor agricole.

RESURSELE DE MUNCA

Din analiza datelor statistice rezultă că la 31 decembrie 2008, populația activă la nivelul județului Bistrița Năsăud insuma 204,6 mii persoane din care 108,2 mii bărbați și 96,4 mii femei.

Populația ocupată era de 128,2 mii persoane, respectiv 69,4 mii bărbați și 58,8 mii femei, din care totalul salariaților insuma 63,8 mii persoane adica 34,0 mii bărbați și 29,8 mii femei.

Pe ramuri de activitate, situația populației ocupate se prezintă astfel:

- agricultură, silvicultură și pescuit: total 43,1 mii persoane, din care salariați 1,0 mii persoane;

- industrie: total 32,4 mii persoane, din care salariați 32,4 mii persoane;

- construcții: total 8,9 mii persoane din care salariați 4,9 mii persoane;

- comerț cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor: total 15,1 mii persoane din care salariați 10,3 mii persoane;

- transport și depozitare: total 5,7 mii persoane, din care salariați 2,8 mii persoane;

- hoteluri și restaurante: total 1,9 mii persoane, din care salariați 1,4 mii persoane;

- informații și comunicații: total 0,3 mii persoane, din care salariați 0,3 mii persoane;

- intermediieri financiare și asigurări: total 1,1 mii persoane, din care salariați 1,0 mii persoane;

- activități profesionale, științifice și tehnice: total 1,3 mii persoane, din care salariați 1,0 mii persoane;

- activități de servicii administrative și servicii suport: total 1,1 mii persoane, din care salariați 1,1 mii persoane;

- administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public: total 3,3 mii persoane, din care angajați 3,3 mii persoane;

- învățământ: total 6,1 mii persoane, din care salariați 6,0 mii persoane;

- sănătate și asistență socială: total 5,6 mii persoane, din care salariați 4,6 mii persoane;

- alte activități de servicii: 1,5 mii persoane, din care salariați 0,4 mii persoane.

Numărul șomerilor înregistrați la 31 decembrie 2008 a fost de 3,6 mii persoane, respectiv o rată a șomajului de 2,9%.

CONSIDERATII PRIVIND ECONOMIA JUDETULUI BISTRITA NASAUD LA 30 IUNIE 2009

Având în vedere efectele crizei economice care s-a făcut simțită începând cu trimestrul IV 2008, efecte care se manifestă și în prezent vom analiza activitatea economică a județului Bistrița Năsăud la 30 iunie 2009.

Această analiză se bazează pe datele și informațiile din situațiile financiare depuse de societățile comerciale, date statistice și informații rezultate în urma acțiunilor organizate de Camera de Comerț și Industrie Bistrița Năsăud.

Astfel la 30.06.2009, au depus situații financiare un număr de 8045 societăți comerciale, mai puțin cu 208 față de 31.12.2008, aceasta ca urmare în principal a lichidării sau suspendării activității multor firme o dată cu introducerea impozitului forfetar.

Analizând indicatorii economici rezultă că la 30 iunie 2009, doar 5743 societăți au înregistrat cifră de afaceri față de 5866 societăți la 30.06.2008, profit brut au avut un număr de 2876 societăți față de 3440 la 30.06.2008 iar numărul societăților care au înregistrat pierderi a fost de 4065 față de 3362 în semestrul I 2008.

Cifra de afaceri la nivelul județului a fost de 2.872.775 mii lei în semestrul I 2009 față de 3.334.448 mii lei realizată în aceeași perioadă a anului 2008, profitul brut a fost de 133.873 mii lei față de 196.383 mii lei în semestrul I 2008, pierderea brută fiind aproape dublă,

respectiv 115.490 mii lei în semestrul I 2009 față de 65.409 mii lei în 2008 iar numărul de salariați s-a redus cu peste 5.000 persoane.

Se poate observa că efectele negative ale crizei economice au fost resimțite de toate categoriile de firme, cele mai mari reduceri (comparativ cu aceeași perioadă a anului 2008) fiind înregistrate în activitatea întreprinderilor mici și mijlocii. Aceste reduceri se situează între 10 și 30% atât la cifra de afaceri cât și la profitul brut, de asemenea se înregistrează și cea mai mare contribuție la pierderi și reducerea numărului de salariați. (Anexa 13).

Contribuția societăților comerciale – pe grupe de marime - a fost după cum urmează:

Microîntreprinderile, în număr de 7419, cu 109 mai puține decât la 31.12.2008, reprezintă 92% din totalul firmelor înregistrate și au realizat 651.936 mii lei cifră de afaceri (23% din cifra de afaceri pe județ), 50.835 mii lei din profitul brut (38%), 66547 mii lei din pierderi (58%) și au înregistrat 11574 salariați (28%), cu 1218 persoane mai puțin decât la 31.12.2008.

Întreprinderile mici, în număr de 525, cu 83 mai puține decât la 31.12.2008, reprezentând 6,5% din totalul firmelor, și-au adus un aport de 796372 mii lei la cifra de afaceri (28%), 30.910 mii lei la profit (23%), 21.445 mii lei la pierderi (19%) având 10.059 salariați (25%), cu 1462 mai puțin față de 31.12.2008.

Întreprinderile mijlocii, în număr de 85, cu 16 mai puține decât la 31. 12. 2008, au avut un aport de 607.236 mii lei la cifra de afaceri (21%), 19.200 mii lei la profit (14%), 15.570 la pierderi (13%).

Aceste realizări au fost obținute cu 8271 salariați, mai puțini cu 1381 decât la 31.12.2008.

Intreprinderile mari, în număr de 8, au realizat 250.360 mii lei cifră de afaceri (8%), 6.180 mii lei profit (5%), 11.828 mii lei pierderi și au avut 2.776 salariați, respectiv cu 254 mai puțini decât la 31.12.2008.

Intreprinderile foarte mari, în număr de 8, au avut o contribuție la realizările județului după cum urmează: 566.871 mii lei cifră de afaceri (20%), 26.748 mii lei profit (20%), fără să înregistreze pierderi, numărul de salariați fiind de 8.055, mai puțin cu 797 persoane față de 31.12.2008.

Aportul zonelor de dezvoltare ale județului este comparabil cu cel de la 31 decembrie 2008 astfel (Anexa 15):

- zona I a realizat 76% din cifra de afaceri, 75% din profitul brut, 77% din pierderi și 74% din numărul de angajați;

- zona II a realizat cu 9,5% din cifra de afaceri, 10,6% din profitul brut, 9,8% din pierderi și 10,6 din numărul de angajați;

- zona III a realizat 9,3% din cifra de afaceri, 7,2% din profitul brut, 7,7% din pierderi și 6,6% din numărul de angajați;

- zona IV a avut realizări modeste în economia județului respectiv 4,4% din cifra de afaceri, 4,6% din profitul brut, 4,2% la pierderi și 7,1% din numărul de angajați;

- zona V are cea mai redusă participare la economia județului și anume 0,7% la cifra de afaceri, 0,6% la profit, 0,9% la pierderi și 1,3% la numărul de angajați.

În ceea ce privește realizările pe activități, se poate arăta că în toate sectoarele indicatorii sunt sub nivelul celor de la 30.06.2008, cele mai mari pierderi provenind din industrie, construcții, servicii și comerț-export (Anexa 14).

Prezentăm în continuare realizarea indicatorilor economici în firmele grupate după domeniile mari de activitate.

Sectorul „Cercetare, dezvoltare și high-tech” cuprinde 122 de întreprinderi care au realizat 55.837 mii lei cifră de afaceri (2% din totalul realizat la nivelul județului), 1.499 mii lei profit brut (1%) și 384 mii lei pierderi, înregistrând 469 salariați (cu 100 mai puțin decât la 31.12.2008).

Ca și în anul 2008, **sectorul industrie** deține ponderea în economia județului și cuprinde 1.351 societăți comerciale aportul acestora fiind de 1.438.453 mii lei la cifra de afaceri(50%), 68550 mii lei la profitul brut (51%), 44.885 mii lei la pierderi(39%) și are 21.102 angajați (cu 869 mai puțin decât la 31.12.2008).

Agricultura, pescuit, piscicultura, este un sector cu aport nesemnificativ în economia județului, având înregistrate un număr de 166 firme și a realizat 36.649 mii lei cifră de afaceri (1), 2.158 mii lei profit (2%), 2.063 pierderi (2%) și au avut 337 salariați.

Construcții – este sectorul în care există rezerve pentru dezvoltarea activității însă pentru aceasta sunt necesare investiții finanțate în principal din fonduri publice și fonduri europene.

În acest sector au funcționat 1.100 firme care au realizat 207.740 mii lei cifră de afaceri(7%), 11.302 mii lei profit (8 %), 16.860 mii lei pierderi și au avut un număr de 5.004 angajați (12%).

Domeniul serviciilor – sector de asemenea puternic afectat de criza economică a contribuit la indicatorii județului cu: 293.923 mii lei la cifra de afaceri (10%), 17.979 mii lei la profit (13%), 24.873 mii lei la pierderi și au avut 5295 angajați (13%).

In acest domeniu au functionat 1916 societăți comerciale.

Sectorul comert, – cuprinde, ca și în anul 2008, cel mai mare număr de societăți comerciale , adică 2.858, contribuția acestora constând în: 763.686 mii lei cifră de afaceri (30%), 24.963 mii lei profit (22%), 22.206 mii lei pierderi (19%) și au înregistrat 7003 angajați (19%).

Sectorul turism - care ca și în anii precedenți are un aport nesemnificativ în economia județului, una din cauze fiind pe lângă cele prezentate deja, criza economică și efectele acesteia. In acest domeniu și - au desfășurat activitatea 444 societăți comerciale care au realizat: 70.855 mii lei cifră de afaceri(2%), 2.160 mii lei profit (2%), 3.964 mii lei pierderi, indicatori obținuți cu 1377 angajați(3%).

Analizând cei doi indicatori importanți – rata profitului și productivitatea muncii – realizați în cadrul societăților comerciale, grupate după mărimea lor, rezultă următoarele:

Indicatorul rata profitului (profit/cifra de afaceri) la 30.06.2009:

- la microintreprinderi este de 7,79%
- la intreprinderi mici este de 3,88%
- la intreprinderile mijlocii este de 3,16%
- la intreprinderile mari este de 2,46%
- la intreprinderile foarte mari este de 4,71%

Rezultă că indicatorul rata profitului a înregistrat la 30 iunie 2009 doar o ușoară creștere la micointreprinderi, celelalte grupe înregistrând reduceri față de 2008.

Indicatorul productivitatea muncii, calculat ca raport între cifra de afaceri și numărul de salariați se prezintă astfel:

- micointreprinderi este de 56.328 lei/salariat
- intreprinderi mici este de 79.170 lei/salariat
- intreprinderi mijlocii este de 73.417 lei/salariat
- intreprinderi mari este de 90.187 lei/salariat
- intreprinderi foarte mari este de 70.375 lei/salariat.

Ca și în cazul analizei pentru anul 2008, cea mai mare productivitate a muncii au realizat-o intreprinderile mari.

La o analiză a economiei județului în profil teritorial, constatăm aceeași concentrare a societăților comerciale în municipiul Bistrița și orașele Beclean, Năsăud și Sângeorz Băi.

Pe cele 5 zone de dezvoltare nu apar modificări importante la 30 iunie 2009 față de 31 decembrie 2008, situația economică prezentându-se astfel:

Zona I (Anexa 8) a avut și în semestrul I 2009 cea mai importantă contribuție la realizările economice ale județului având înregistrate 5480 firme, respectiv 68,1% din totalul pe județ și care au avut un aport de 76% la cifra de afaceri, 76% la profit, 77% la pierderi și 74% în ce privește numărul de angajați. Si în semestrul I 2009, ponderea în economia zonei o deține Bistrița.

Zona II (Anexa 9) a avut înregistrate de 839 firme care au realizat 9,5% din cifra de afaceri, 10,6% din profit, 9,8% din pierderi și 10,6% din numărul de angajați.

Zona III (Anexa 10) a avut înregistrate 763 firme au realizat 9,3% din cifra de afaceri, 7,2% din profitul brut, 7,7% din pierderi și 6,6% din numărul de angajați.

Zona IV (Anexa 11) a avut înregistrate 718 firme care au realizat 4,4% din cifra de afaceri, 4,6% din profitul brut, 4,2% din pierderi și 7,1% din numărul de angajați.

Zona V (Anexa 12) a avut înregistrate 245 firme acestea realizând 0,7% din cifra de afaceri, 0,6% din profit, 0,9% din pierderi și 1,3% din numărul de angajați.

CONCLUZII

Economia județului Bistrița-Năsăud, în special după anul 2000, a cunoscut creșteri a producției industriale cu medii anuale de aproape 20% iar producția pentru export în perioada 2003 – 2007 s-a triplat, ajungând la peste 400 milioane EURO, fapt ce a situat județul Bistrița-Năsăud pe poziția 21 în rândul județelor din România, în condițiile în care din punct de vedere a numărului de societăți comerciale active suntem undeva pe locul 34.

Dacă în anul 2008, în special în primele 3 trimestre, una dintre cele mai importante probleme în economia județului o constituia lipsa forței de muncă, alături de situația infrastructurii, în urma crizei economice o mare parte din societățile comerciale și-au restrâns treptat activitatea fiind

nevoite sa facă disponibilizări de personal, astfel că dacă la 30.06.2008 rata șomajului în județ era de 2,2% iar la 31.12.2008 era de 2,9%, aceasta a ajuns la 30 iunie 2009 la 6,2% .

Din datele prezentate se desprind următoarele concluzii:

- In anul 2008 ponderea IMM-urilor in economia judetului a fost de 72 %, la un numar de 8029 societati , iar a intreprinderilor mari si a celor foarte mari a fost de 28%, la un numar de 16 societati;
- Ca și domenii de activitate, contribuția cea mai mare, adica 50% a avut-o industria , urmată de comert cu 30% si servicii cu 10%;
- Cea mai bună profitabilitate a fost realizată de microintreprinderi, datorita numarului mic de angajati si a cheltuielilor reduse de regie;
- Cea mai mare productivitate a muncii a fost inregistrată de intreprinderile mari;
- In anul 2008 s-a inregistrat o cifra de afaceri mai mare cu 17% față de anul 2007, dar efectele crizei economice care s-au resimțit incepand cu trimestrul IV au determinat realizarea unui profit mai mic cu 13% și pierderi mai mari cu 83% raportate la aceeasi perioada;
- Indicatorii economici(cifra de afaceri, profitul brut, pierderea) s-au realizat in proporție de peste 80% în mediul urban, din care peste 70% în municipiul Bistrița;
- Zona I este cea mai dezvoltată din punct de vedere economic, în cadrul acesteia ponderea, la toți indicatorii economici o deține

- municipiul Bistrița; celelalte zone sunt mai slab dezvoltate și datorită infrastructurii necorespunzătoare;
- Efectele crizei au fost mult mai mari în semestrul I al anului 2009, astfel ca numărul firmelor care au depus situații financiare a fost mai mic cu 208 față de 31.12.2008;
- Dacă în prima parte a anului 2008 societățile comerciale se confruntau cu o lipsă acută de forță de muncă, în semestrul I 2009 mulți dintre agenții economici, în principal IMM-uri, și -au redus activitatea și au recurs la disponibilizări.

PROPUNERI

Din analiza efectuată au rezultat o serie de probleme cu care mediul economic s-a confruntat și se confruntă și în prezent.

Prezentăm în continuare câteva măsuri și propuneri pentru susținerea mediului de afaceri din care o parte sunt absolut necesare pentru depășirea stării actuale (a crizei economice):

- scaderea sau mentinerea impozitelor și taxelor locale, iar în cazul majorării acestora, justificarea cu eventuale investiții în favoarea mediului de afaceri;

- asigurarea prin bugetele locale a fondurilor necesare pentru investiții și crearea condițiilor pentru începerea de noi lucrări (investiții în infrastructură, locuințe, etc.);

- consultarea principalilor contribuabili în stabilirea priorităților, obiectivelor și lucrărilor de investiții finanțate din bugetul local la nivelul fiecărei localități;

- asigurarea de facilitati, scutiri/reduceri de impozite si taxe locale pentru atragerea de investitii in special in zonele slab dezvoltate;

- atragerea de fonduri din surse guvernamentale sau europene pentru proiecte de dezvoltare, in special a infrastructurii;

- realizarea de investitii in parteneriat public privat pentru valorificarea oportunitatilor de afaceri din judet cum ar fi:

 - * in domeniul agricol pentru revitalizarea pomiculturii, viticulturii si cresterea animalelor;

 - * punerea in valoare a zonelor montane (realizare partii de ski, trasee montane etc.);

 - * valorificarea superioara a lemnului prin realizarea de instalatii de cogenerare energie electrica si termica prin utilizarea biomasei;

 - * dezvoltarea zonelor de agrement;

 - * valorificarea izvoarelor de ape minerale;

- neimpozitarea dubla a agentilor economici (taxa de trecere pe drumurile judetene si comunale suplimentar fata de taxele si impozitele locale, impusa de unele autoritati locale in zonele de exploatarri forestiere);

- stimularea intreprinderilor care mențin personalul angajat și a celor care creează noi locuri de muncă;

 - stimularea exportului și a producției pentru export;

 - promovarea de investiții din fonduri publice;

- plata în termen a lucrărilor executate și serviciilor prestate finanțate de la bugetul de stat sau de la bugetele locale;

 - reducerea la maximum a cheltuielilor publice;

- interventia Bancii Nationale a Romaniei in ideea provocarii sistemului bancar pentru acordarea cu prioritate de credite pentru cofinantarea proiectelor europene aprobate;

- plata TVA și a impozitului pe profit la incasarea facturilor și nu la emiterea lor;

- elaborarea unei legislatii mai clare pentru stimularea parteneriatelor public-private in scopul accesarii de finantari externe;

- stimularea consumului de produse romanesti prin acordarea de subventii si facilitati producatorilor, similare cu cele acordate de alte state din Uniunea Europeana;

Apreciem că această analiza privind nivelul de dezvoltare economică a județului, prin prezentarea de date care oferă informații privind societățile comerciale care există de fapt în economia reală, va fi utilă atât organelor administrațiilor locale, dar și oamenilor politici, parlamentari, consilieri din consiliile locale și județean cât și celor care fac parte din diferite organe executive la nivel național sau local.

Felicitam reprezentantii mediului de afaceri pentru faptul ca prin efortul lor au reusit sa aduca judetul Bistrita Nasaud pe un loc important in economia nationala.

Multumim institutiilor care ne-au pus la dispozitie informatiile si datele primare necesare elaborarii prezentului „Studiu”.

**CAMERA DE COMERT SI INDUSTRIE
A JUDETULUI BISTRITA NASAUD**

